

BUGUNGI KUNDA AXBOROT ISHONCHLILIGI QAY DARAJADA

Anvarova Muqaddas Xomidjon qizi

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti

Xalqaro jurnalistika yo'nalishi 3- kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy jamiyatda ishonchli axborotga tayanishning ahamiyati tahlil qilinadi. Globallashuv jarayoni va raqamli kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi turli xil axborot manbalaridan foydalanish imkonini kengaytirdi. Shu bilan birga, ishonchli ma'lumotga bo'lgan ehtiyoj ham ortib bormoqda. Maqolada axborotning ishonchliligini aniqlash usullari, xususan, axborot manbalarini tanlash va ma'lumotlarni turli manbalar orqali tasdiqlash yo'llari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, dezinformatsiya tahdidlari va ularga qarshi choralar haqida ham so'z yuritiladi. Natijada, ishonchli axborotga asoslangan qarorlar qabul qilishning jamiyat taraqqiyoti uchun qanchalik muhimligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Axborot, xolisona, tezkorlik, tahdid.

Bugungi kun ishonchli axborotga tayanadi degan mavzu zamonaviy jamiyatda juda muhim o'rinni egallaydi. Ishonchli axborot bizning qaror qabul qilish jarayonimizda, bilim olishimizda va kundalik faoliyatimizda asosiy rol o'ynaydi. Axborotning to'g'riligiga bo'lgan ehtiyoj bugungi kunda internet, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy axborot vositalari orqali turli xil ma'lumotlarga oson kirish imkoniyati bilan bog'liq. Bugungi globallashuv davrida axborot ulashishning yangi yo'llari paydo bo'lishi bilan birga, ishonchli ma'lumotga ehtiyoj yanada ortdi. Ishonchli axborot insonlarga to'g'ri qarorlar qabul qilish, xavfsiz turmush kechirish va jamiyatda o'z o'rnini topish uchun zarurdir. Xususan, ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot va ijtimoiy sohalarda to'g'ri va aniq ma'lumotlarga ega bo'lish kelajakdagi muvaffaqiyatning muhim sharti hisoblanadi. Misol uchun, noto'g'ri tibbiy ma'lumot ko'plab odamlarning sog'lig'iga xavf solishi mumkin, yoki iqtisodiy qarorlar noto'g'ri ma'lumotga asoslangan holda qabul qilinsa, bu salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Axborotning ishonchliligini ta'minlash usullari Ishonchli axborotni olish uchun bir nechta usullar mavjud. Birinchidan, manbalar tanlashda ehtiyotkor bo'lish kerak. Ilmiy maqolalar, davlat tashkilotlari tomonidan berilgan ma'lumotlar, yoki nufuzli axborot agentliklari kabi ishonchli manbalardan foydalanish maqsadga muvofiq. Ikkinchidan, ma'lumotlarni turli manbalardan tekshirish ham muhimdir, chunki bir manba xato yoki noto'g'ri ma'lumot berishi mumkin. Shuningdek, mediamuomala savodxonligini oshirish orqali odamlar axborot oqimini tahlil qilish va soxta ma'lumotlarni ajratib olish qobiliyatini rivojlantirishi kerak. Axborot xurujlari va noto'g'ri ma'lumotlar: Bugungi kunda dezinformatsiya, ya'ni noto'g'ri yoki chalg'ituvchi ma'lumot tarqatish masalasi

dolzarbdir. Internet va ijtimoiy tarmoqlarda soxta ma'lumotlarning keng tarqalishi natijasida odamlar noto'g'ri qarorlar qabul qilishlari va axborot xurujlariga duch kelishlari mumkin. Shu sababli, har qanday axborotni qabul qilishdan avval uning to'g'riligini tekshirish

Bugungi kun ishonchli axborotga tayanadi degan mavzu zamonaviy jamiyatda juda muhim o'rinni egallaydi. Ishonchli axborot bizning qaror qabul qilish jarayonimizda, bilim olishimizda va kundalik faoliyatimizda asosiy rol o'ynaydi. Axborotning to'g'riligiga bo'lgan ehtiyoj bugungi kunda internet, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy axborot vositalari orqali turli xil ma'lumotlarga oson kirish imkoniyati bilan bog'liq. Bugungi globallashuv davrida axborot ulashishning yangi yo'llari paydo bo'lishi bilan birga, ishonchli ma'lumotga ehtiyoj yanada ortdi. Ishonchli axborot insonlarga to'g'ri qarorlar qabul qilish, xavfsiz turmush kechirish va jamiyatda o'z o'rnini topish uchun zarurdir. Xususan, ta'lim, tibbiyot, iqtisodiyot va ijtimoiy sohalarda to'g'ri va aniq ma'lumotlarga ega bo'lish kelajakdagi muvaffaqiyatning muhim sharti hisoblanadi. Misol uchun, noto'g'ri tibbiy ma'lumot ko'plab odamlarning sog'lig'iga xavf solishi mumkin, yoki iqtisodiy qarorlar noto'g'ri ma'lumotga asoslangan holda qabul qilinsa, bu salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Axborotning ishonchliligini ta'minlash usullari ishonchli axborotni olish uchun bir nechta usullar mavjud. Birinchidan, manbalar tanlashda ehtiyotkor bo'lish kerak. Ilmiy maqolalar, davlat tashkilotlari tomonidan berilgan ma'lumotlar, yoki nufuzli axborot agentliklari kabi ishonchli manbalardan foydalanish maqsadga muvofiq. Ikkinchidan, ma'lumotlarni turli manbalardan tekshirish ham muhimdir, chunki bir manba xato yoki noto'g'ri ma'lumot berishi mumkin. Shuningdek, mediamuomala savodxonligini oshirish orqali odamlar axborot oqimini tahlil qilish va soxta ma'lumotlarni ajratib olish qobiliyatini rivojlantirishi kerak. Axborot xurujlari va noto'g'ri ma'lumotlar Bugungi kunda dezinformatsiya, ya'ni noto'g'ri yoki chalg'ituvchi ma'lumot tarqatish masalasi dolzarbdir. Internet va ijtimoiy tarmoqlarda soxta ma'lumotlarning keng tarqalishi natijasida odamlar noto'g'ri qarorlar qabul qilishlari va axborot xurujlariga duch kelishlari mumkin. Shu sababli, har qanday axborotni qabul qilishdan avval uning to'g'riligini tekshirish zarur.

Axborot xavfsizligi holatini tahlil qilish doirasida mutaxassis hujum vektorlarini yoki potentsial tajovuzkor tizimga zarar etkazishi mumkin bo'lgan vositalarni ham aniqlaydi.

Ba'zi tahdidlarga misollar:

- foydalanuvchilarning fishing hujumlariga tayyor emasligi;
- himoyalangan simsiz tarmoqlardan foydalanish;
- ochiq USB portlari va olinadigan muhitdan nazoratsiz foydalanish imkoniyati;
- komponentlarning eskirgan versiyalarining mavjudligi

Korxonaning axborot xavfsizligini baholash doimiy, doimiy, davriy hodisaga aylanishi kerakligini tushunish muhimdir. Har kuni xakerlar ma'lumotlarni o'g'irlashning yangi usullari va usullarini o'ylab topadilar va yangi zaifliklar paydo bo'ladi.

Tizim xavfsizligi tahlili quyidagi hollarda ayniqsa dolzarb bo'ladi:

- tanqidiy vaziyatlar;
- kompaniyaning qo'shilishi, qo'shilishi, qo'shilishi, kengayishi;
- kurs yoki biznes kontseptsiyasini o'zgartirish;
- qonun hujjatlaridagi o'zgarishlar;
- axborot tuzilmasidagi katta o'zgarishlar.

Axborot xavfsizligini baholash jarayoni biznesdan biznesga farq qilishi mumkin. Biroq, asosiy baholash bosqichlari takrorlanishi, sanoatning ilg'or tajribalariga asoslangan bo'lishi va tizimlarning to'liq hajmini va ularning potentsial zaifliklarini baholashni ta'minlash uchun tuzilgan bo'lishi kerak.

Quyida mumkin bo'lgan tahdidlarni baholash uchun ishlatiladigan bir nechta mavjud usullar mavjud.

Axborot oqimini modellashtirish yordamida axborot xavfsizligini baholash jarayoni quyidagilarni aniqlaydi:

- tizim xatti-harakatlaridagi tendentsiyalar;
- mumkin bo'lgan xatolarning paydo bo'lishi;
- zaifliklar ko'lami;
- ehtimoliy tahdidning oqibatlarini ko'lami.

Butun tizimni dastlabki baholash va potentsial xavflarni aniqlash xavfsizlik choralari bo'yicha samarali qaror qabul qilish imkonini beradi.

Xulosa

Bugungi kunning tez o'zgaruvchan va murakkab axborot muhiti ishonchli ma'lumotga asoslangan qaror qabul qilishning qanchalik muhimligini ko'rsatmoqda. Axborotning ishonchliligini ta'minlash uchun insonlar nafaqat manbalarni tanlashda ehtiyotkor bo'lishlari, balki turli manbalar orqali olingan ma'lumotlarni tahlil qilishni o'rganishlari kerak. Shu tariqa, jamiyatimizda to'g'ri va ishonchli axborotga tayanadigan barqaror va ma'lumotli qarorlar qabul qilish imkoniyati yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ozment, A., 2006. Software Security Growth Modeling: Examining Vulnerabilities with Reliability Growth Models. In: Gollmann, D., Massacci, F., Yautsiukhin, A. (Eds.), Proceedings of the First Workshop on Quality of Protection. Vol. 23 of Advances in Information Security. Springer Boston 790 Massachusetts, September 19-22, Como, Italy, pp. 1-13

2. R.C. Fong and A. Vedaldi. 2017. Interpretable Explanations of Black Boxes by Meaningful Perturbation. In Proceedings of the 16th International Conference on Computer Vision (ICCV).
3. Roumani, Y., Nwankpa, J. K., Roumani, Y. F., 2015. Time Series Modeling of Vulnerabilities. Computers & Security 51, 32–40.